

מחקר בנק ישראל:

צימצום האשראי מחבל

בעליה ובצמיחה

ימים אלה בסקר בנק ישראל מיספר 48-49 הקרוי "עשור אבוד של צמיחה? המדיניות הכלכלית מאז 1973".

המחקר קובע, כי אחד הגורמים העיקריים לביקוש המקומי הוא "ההסדר" הישראלי של הפקת ריווחיהן ניכרים במיגור הפרטי, מאשראי בלתי-צמוד ש-מעניק הסקטור הציבורי בתקופה של אינפלציה דוהרת.

לפי המחקר, צימצום כמות-הכסף הריאלי הוא שגרם בראש וראשונה לירידה בביקוש המקומי הריאלי, ולקיפאון התפוקה הלאומית הגולמית הריאלית. השפעות אלה הן שהיו הגורם העיקרי לקיפאון, או לירידה במיפסר העולים נטו, והן ביבוא ההון הפרטי.

המחקר קובע, כי בלי הגדלת כמות הכסף הריאלי בשוק לא תיתכן צמיחה כלכלית. יתכן כי בתחילה תגרום צמיחה כזו לעליה בביקוש, קודם שיבוא גידול ביבוא ההון הפרטי. הדבר עשוי להביא לעליה זמנית בשער החליפין ולתרום לגידול האינפלציה. תנועות-הון ספקולטיביות עשויות לקזז את הלחצים הללו, ועל הרשויות להבטיח זאת באמצעות קבלת אשראי זמני מחו"ל. בפועל הנטייה נראית הפוכה, מתוך כוונה לשרת את הריווחיות של היצוא התעשייתי.

התקפה חריפה ביותר על מדיניות האוצר של הגבלות האשראי כוללה ב-מחקר מאת ריצ'ארד אבלין, שהופיע ב-

ה"פוסט"

מכה את

האינפלציה

זוכרים את המודעה של המעבידים, על פני עמוד שלם בכל העיתונים, שקראו להכות את האינפלציה? אני מתכוון למודעה של **בומה שביט**, נשיא התעשיינים, שבה נתבקשו השכירים לרכוש מדי חודש אגרות-חוב בחלק מהכנסתם הפנויה, והמעסיקים - לא להעלות מחירי רים במשך שלושה חודשים.

בין החותמים על המודעה היה גם אי-גוד המו"לים. והנה, לפני כמה ימים, הודיע אחד מחברי איגוד המו"לים, ה"גרולדס פוסט", על העלאת מחיר העיתון - מ-7 לירות ל-8 לירות. עוד מכה כזו לאינפלציה, והיא ממש תיבהל.

הבורסה באילו

קרנות נאמנות

נדאי להשקיע?

מבין שבע הקרנות המשקיעות במניות (ה"גדל", ו"פיה" של בנק-לאומי, "דקל" ו"ברוש" של דיסקונט, "צבר", "ארז" ו"קהל" של הפועלים) אלה של דיסקונט היו היעילות ביותר לפי בדיקות מכל סוג שהיו. ורק הן הוכיחו עדיפות על פני תיק השקעה ישיר במניות. מימצאים אלה כלולים במחקר של שלמה טראב, שפורסם בסקר בנק ישראל מיספר 48-49.

המחקר קובע עוד, כי בקרנות של בנק הפועלים ניכרת עדיפות מסוימת ביציאות הביצוע לעומת קרנות בנק-לאומי. עוד נמצא כי בכל אחד מן הבנקים היתה קרן הצבירה יעילה יותר בביצועיה לעומת קרן המחלקת רווחים.

מסקנת המחקר היא, כי כל משקיע פרטי יכול היה להשקיע בעצמו את כס-פיו ביעילות רבה יותר מאשר באמצעות אחת מהקרנות שבדקו (פרט לקרן "דקל"), אילו היה מרכיב בעצמו תיק השקעות.

הסיבה לחוסר יעילות הביצוע של קרנות הנאמנות, לדעת המחקר, טמונה ב-מדיניות ההעדפה הברורה של הקרנות, להשקיע במניות הקשורות בקונצרן הבנק המנהל את הקרן. מדיניות זו אינה מהווה אמנם הוכחה לחוסר יעילות בני-הול, אך קשה להניח כי היא עלתה תמיד בקנה אחד, בכל אחת מהקרנות, עם טובתו של ציבור המשקיעים.

הבהלה

של צוקרמן

בשבוע שעבר, ביום החמישי אחר הצהריים, פשטה בהלה בירושלים. היא נפרצה חיש מהר ביתר חלקי הארץ. לפי הסיפור שבמרכזה, עמד האוצר להכריז השבוע על ירידה משמעותית בערך הלירה לעומת הדולר. מקור הבהלה בעורך-דין ירושלמי, שסיפר גם לי, כי ראה ביום החמישי בשעה 12 בצהריים את בן-עממי צוקרמן, מראשי האוצר, נכנס לסניף הבנק הבינלאומי הראשון ברחוב הלל 10 בירושלים. לדברי עורך-הדין, רכש צוקרמן מן 2,500 דולר, ואחר-כך הוא שוחח עם מנהל מחלקת המטבע-הזר בסניף ששאלו מה קורה, כיוון שלפני צוקרמן היו בסניף עוד פקידים בכירים של האוצר וגם הם רכשו דולרים. עורך-הדין, המוכר לי היטב, עמד על כך שראה ושמע דברים אלה. ברעמי צוקרמן אישר כי אכן היה בסניף הבנק האמור ושוחח עם מנהל מחלקת המטבע הזר, אולם לא רכש כל סכום במטבע זר, "לא 2,500 ולא 1,000 דולר", כדבריו. הוא עשה כמה פעולות אחרות, שלא כללו עיסקי מטבע זר.

נראה כי בימי צמיה לגורות, הספיק ביקור הפקיד בבנק, כדי לעורר תנודות רבות. שכן קניות רבות של מטבע זר בוצעו ביגללו.

המהפך והיצוא

מחקר של יוסף ברוך, שפורסם ב-סקר בנק ישראל מיספר 48-49 קובע, כי המהפך הגדול במידה ניכרת את הפער בתמורות שבין היצואנים לבין המייצרים תחליפי-יבוא, לרעת התעשיינים. לפני ה-מהפך היה הפער לרעת התעשיינים ב-20% ואילו אחריו הוא גדל ל-30%!

הסקר קובע, כי שינוי מפלה זה גרם להעמקת העיוותים בהקצאת המקורות במשק והרחיק את המשק מהשגת שער אחיד לכל המוצרים הסחירים.

המדען הראשי

לפני כמה חודשים פורסמתי במדור זה ידיעה, כי המדען הראשי לשעבר של משרד התעשייה עבר לעבוד בחברה, שלה נתן מענקי מחקר כשכיהן בתפקידו הממלכתי. תלונה נשלחה ליועץ המישפטי לשעבר, אהרון ברק. לפני כמה ימים נמסר ב"מעריב", כי הגוש כתב-אישום נגד המדען הראשי בנין עבירה זו.

אתה והלידה

היועץ המישפטי בודק פרשת המדען הראשי

היועץ המישפטי לממשלה, פרופסור אהרון ברק, בודק תלונה על שהמדען הראשי לשעבר של משרד התעשייה-המיסר-ההתיירות, פרופסור יצחק יעקוב, עבר לנהל חברה-בת של קונצרן "אלביט" אלביט שיתה אחת החברות שקיבלה מענקי מחקר גדולים באישורו של יעקוב, כאשר שמש כמדען המשטר. התלונה

6

"העולם הזה" 2122 תאריך 3.5.78
הפעולה -

המדען הראשי לשעבר של משרד התמו"ת יועמד לדין

מאת גרין מאיר
פרשן יצחק יעקוב, מי ש-היה במשך שנים מדען ראשי של משרד התעשייה-המיסר-ההתיירות, יועמד לדין כנאש בתעשייה יועמד לדין כנאש בתעשייה

שם כפירות על "חוק ה-הגבלות לאתר טרישה" חשבוש הגוש כתב האישום נגדו, בבית משפט השלום ב-ירושלים. התוללת לתגיש את

כתב האישום - שהוא ככל הנראה תוללת חסרת תקדים - התקבלה אחרי דיונים ממושכים, אשר בהם שותף גם ה-יועץ המשפטי לממשלה.

פרופ' יעקוב - על פי כתב האישום, עליו תוגש ע. חסון סגן בכיר לפרקליט מחוז ירושלים - היה מדען ראשי ב"מ" (מ"ב עמ"ד 2)

הקנייה הטובה

במכוניות

שנתון אירגון הצרכנים האמריקאי, ש-הופיע בימים אלה, פירסם את המכוניות המשומשות של 1978, שהן הקניה הטובה ביותר, לדעתו. מחקרי האירגון נחשבים לרציניים ביותר בארצות-הברית. מבין המכוניות הקרויות סאב-קומ-פאקט ממליץ האירגון על המכוניות הבאות, לפי סדר העדיפות: פולקסוואגן ראביט, פולקסוואגן שירוקו, הונדה אקורד, פורד פיאסטה, שברולט שאבט, מזדה גיא-לסי, טויוטה סליסה, ביואיק אופל, דאטסון, דודג' קולט, הונדה סי-ביק, פליימוט סאפארו, רנו לה-קאר (2 דלתות).

המחקר ממליץ לא לרכוש שתי מכוניות: דודג' אומני ופליימוט הורייזון. מבין המכוניות מסוג קומפאקט, מפ-ריד השנתון בין מכוניות אמריקאיות ל-יבוא. מכוניות היבוא הנחשבות כקניה הטובה ביותר הן: אאודי 5000, פולקס-וואגן דאטסון, וולבו 240, פז'ו 504, דאט-סון 810, ביאס-יו 320, סאב 99, פז'ו 604 אס-אל.

המכוניות האמריקאיות המומלצות לשנת 1978 הן: שברולט מאליו, אולדסמוביל קאטלס או ביואיק סנטורי, דודג' דיפלומט או קרייזלר לה-ברון, פורד פיירמונט או מרקורי זפיר, פורד גראנדה, ביואיק סקיילארק או שברולט נובה או אולדסמוביל אומגה או פונטיאק פניקס, דודג' אספן או פליימוט וולאר, קונקורד ומאקר.

בטיחות המכונית

באמריקה ובישראל

במהלך שנת 1978 נמצאו פגמים ב-מכוניות שיוצרו או שוקו באמריקה. שילטונות ארצות-הברית כמו על היצרן והמשוק, לתקן את הפגם על חשבונן. מרבית הדגמים הללו נמכרים גם בישראל. משום מה לא שמע מישרד-התחבורה ומנהלו הכללי, אהוד שילון, כי בארץ נמכרות מכוניות כאלה. גם הכיבוינים לא טרחו לתקן את הפגם. נראה כי חלק מתאונות הדרכים בישראל נגרם בגלל פגמים ביצור. כדי להקל על בעלי הרכב ועל מישרד-התחבורה, הרי רשימת המכוניות שהוחזרו בשנה הקודמת בארצות-הברית, מפתת פגמים ביצור, ושכמוהן נמכרות גם בישראל.

- פליימוט הורייזון ודודג' אומני (1978); הוחזרו 30 אלף מכוניות מחשש לנזילות ממיכל הדלק אל פנים המכונית.
- דודג' משאיות קלות (1977-1978); הוחזרו 20 אלף משאיות מאותן הסיבות.
- פורד פיירמונט ומרקורי זפיר (1978); הוחזרו 185 אלף מכוניות מחשש להתקנה לא נכונה של מערכת כבלי ה-מעצורים.

- פורד פינטו ומוסטנג 2 (1974); הוחזרו 60 אלף מכוניות מחשש לפגמים במערכת ההגה.

- פורד אף 100 ו-150 וכן פורד ברונקו (1978); הוחזרו 17 אלף מכוניות בגלל מיסבים פגומים.

- שברולט מונדה, פונטיאק סאן-ביר, אולדסמוביל סטארפיר, ביואיק סקיינה; הוחזרו יותר מ-22 אלף מכוניות מדגם 1978, מחשש לפגמים במערכת ההגה.

- טרוימף טיאר 6, 1973-1976; הוחזרו 37 אלף מכוניות מחשש לפגמים בדוושת הדלק.

- אוסטיין-מרינה, 1973-1974; הוחזרו יותר מ-20 אלף מכוניות מחשש לפגמים במיכל הדלק.

- פיאט 131 (1975-1976); הוחזרו יותר מ-26 אלף מכוניות מחשש לפגמים במערכת המאיד.

- סאב 99, 1976-1977; הוחזרו 18 אלף מכוניות מחשש שצינורות הדלק מן המיכל עלולות להיפגע ממוע חימצון.

- וולבו 242, 244, 245, 264, 265, 1977-1978; הוחזרו 28 אלף מכוניות מחשש שמערכת הגלגלים לא ניוזנה ב-שמיים, ולכן הגלגל יינזק ועלול להיקרע.